

## ความเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคาม

นายเพิ่มศักดิ์ บ้านใหม่<sup>๑</sup>

หลังยุคสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง โลกแบ่งเป็น ๒ ขั้วอำนาจนำโดยสหรัฐฯ และประเทศยุโรปตะวันตก ซึ่งเรียกตัวเองว่าโลกเสรียึดแนวการปกครองแบบประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้ง ในขณะที่อีกฝ่ายนำโดยสหภาพโซเวียตและประเทศยุโรปตะวันออก โดยมีแนวคิดสังคมนิยมทางเศรษฐกิจและการปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์อาจเรียกแนวทางสังคมนิยม ทั้งสองค่ายแข่งอิทธิพลต่อกันอย่างเต็มที่ เนื่องจากทั้งสองค่ายเป็นผู้ชนะในสงครามโลกครั้งที่สอง จึงมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ไม่สามารถเอาชนะต่อกันในทางสงครามหรือการทหาร จึงต้องหาทางทำให้อีกฝ่ายอ่อนแอด้วยการจารกรรม เพื่อให้ล่วงรู้จุดอ่อนของฝ่ายตรงข้าม บ่อนทำลายเพื่อมุ่งให้ฝ่ายตรงข้ามแตกแยกไม่สามัคคี และการก่อวินาศกรรมเพื่อให้ขีดความสามารถในการป้องกันประเทศลดลง เกิดสภาพการณ์ที่มุ่งจะเอาชนะกัน แต่ไม่กล้าทำสงครามต่อกัน รอให้อีกฝ่ายอ่อนแอหรือเพลี่ยงพล้ำจึงเป็นสภาวะที่เรียกกันว่ายุคสงครามเย็น

การป้องกันประเทศเพื่อให้ความมั่นคง จึงต้องให้สอดคล้องกับบริบทของภัยคุกคาม ในขณะนั้น การรักษาความปลอดภัยของประเทศจึงเน้นไปที่การป้องกันต่อการจารกรรมของประเทศโลกสังคมนิยม จึงเกิดระเบียบขึ้นเพื่อหวังรักษาความลับของทางราชการให้เป็นไปตามมาตรฐานของประเทศในฝ่ายโลกเสรีกำหนดรวมทั้งเพื่อการเป็นสมาชิกในองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียอาคเนย์ หรือที่เรียกย่อว่าองค์การ สปอ.(ที่ทำกรอยู่ที่บริเวณที่ตั้งกระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา ในปัจจุบัน) จากนั้นประเทศก็ได้มีการพัฒนาปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของประเทศให้รอบด้านยิ่งขึ้น โดยการจัดทำมาตรการให้ครอบคลุมภัยคุกคามทุกด้านเป็นระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๑ อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายของระเบียบฯ ปี ๒๕๑๑ ก็ยังมุ่งเน้นการรักษาความปลอดภัยต่อเอกสารลับของทางราชการเป็นสำคัญ

ในขณะที่ภัยคุกคามจากสหภาพโซเวียตและเครื่องบินรบที่มีต่อภูมิภาคยังคงดำเนินต่อไป ภัยคุกคามใหม่ต่อภูมิภาค ซึ่งปรับรูปแบบมาจากโลกสังคมนิยม คือการขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์จากจีนและประเทศอินโดจีน จึงต้องมีการปรับปรุงการรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสม และสอดคล้องกับภัยคุกคามยิ่งขึ้น เกิดเป็นระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๗ ซึ่งนอกเหนือจากป้องกันการจารกรรมและวินาศกรรมตามระเบียบเดิมแล้ว ยังเน้นไปที่การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคลเพื่อไม่ให้เข้ามาแฝงตัวในองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อล่วงรู้ความลับของทางราชการ เผยแพร่ลัทธิ ซึ่งเป็นผลต่อการบ่อนทำลายความสามัคคีของคนในประเทศ แนวทางการดำเนินงานจึงมุ่งให้องค์กรหรือหน่วยงานปลอดภัยจากภัยคุกคาม ทั้งด้านบุคคล เอกสาร สถานที่ หรือการประชุมลับ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๗ เป็นระเบียบที่ใช้ต่อเนื่องอย่างยาวนาน ๓๐ ปีเศษ แม้บริบทภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น มาตรการปรับลดกำลังคนภาครัฐ แต่ใช้การจ้างเหมาบุคคลเข้ามาดำเนินการแทน (outsources) ทำให้ส่วนราชการละเลยเรื่องการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคลไป โดยคิดว่าบุคคลที่เข้ามาทำงานด้วยนั้นไม่ใช่ข้าราชการ จึงไม่จำเป็นต้องตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล ส่วนการรักษาความปลอดภัย

<sup>๑</sup>อดีตที่ปรึกษาสำนักข่าวกรองแห่งชาติ

เกี่ยวกับเอกสารก็มีการใช้คอมพิวเตอร์และระบบสารสนเทศเพิ่มเติมเข้ามา การส่งผ่านสารสนเทศจึงเป็นช่องทางให้เกิดการตกรับ เพื่อให้ได้มาซึ่งความลับของทางราชการ สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ก็มีแนวความคิดใหม่ว่าสมควรจะให้ประชาชนรับรู้รับทราบมากขึ้น เกิดหลักการ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” ทำให้ส่งผลกระทบต่อแนวทางรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสารที่มีมาแต่เดิม รวมทั้งเป้าหมายของการก่อวินาศกรรมก็ไม่ได้มุ่งเน้นต่ออาคารสถานที่ในทางยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศเช่นแต่เดิม แต่มุ่งต่อการทำความเสียหายต่อขวัญ กำลังใจของประชาชนในประเทศควบคู่ไปกับการก่อการร้ายที่มีเพิ่มขึ้น เพื่อมุ่งสร้างความวิตกกังวลต่อขวัญกำลังใจคนในประเทศ

ระเบียบที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงอย่างรอบด้านเป็นเวลาหลายปีเกิดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ซึ่งเปลี่ยนการรักษาความปลอดภัยของประเทศอย่างมาก การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคลให้ความสำคัญต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความลับของทางราชการ ในขณะที่การคัดเลือกบุคคลจากการรับราชการให้ดำเนินการผ่าน กระบวนการตรวจสอบประวัติอาชญากร การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ และการรักษาความปลอดภัยในการประชุมลับ อาจไม่ปรับเปลี่ยนแนวทางจากเดิมมากนัก แต่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากคือข้อมูลที่เป็นความลับของทางราชการ จากการที่มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ทำให้แนวทางการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสารแต่เดิม ไม่สอดคล้องกับ พ.ร.บ.นี้ จึงต้องยกเลิกมาตรการและปรับเปลี่ยนมาใช้ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๔ แทน หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล แนะนำการรักษาความปลอดภัยก็ปรับเพิ่มจากที่มีสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำหรับส่วนราชการฝ่ายพลเรือน และศูนย์รักษาความปลอดภัย สำหรับส่วนราชการฝ่ายทหารก็ปรับเพิ่มมีกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ทำหน้าที่ให้ส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในส่วนของการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลข่าวสารที่เป็นความลับของทางราชการและระบบสารสนเทศ จึงยังเป็นปัญหาที่หาหน่วยงานรับผิดชอบและดูแลระบบไม่ได้ อย่างสมบูรณ์แบบ แต่อยู่ระหว่างการหารือขององค์การรักษาความปลอดภัยกับหน่วยงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ให้ได้ทางออกที่เหมาะสมต่อไป

### **ความจำเป็นที่ต้องมีการรักษาความปลอดภัย**

การรักษาความปลอดภัยหรือที่เรียกโดยย่อว่า “รปภ.” เป็นสิ่งที่คนจำนวนมากคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นหรือไม่ เพราะเมื่อใดที่มีการใช้มาตรการ รปภ. จะทำให้คนที่เกี่ยวข้องต้องสูญเสียความสะดวกคล่องตัวไป โดยที่ไม่เห็นว่าจะได้อะไรขึ้นมา ในทางกลับกันหากเกิดเหตุร้ายหรือเหตุผิดปกติขึ้น เช่น เมื่อเกิดการโจรกรรมหรือเหตุระเบิดขึ้นภายในหน่วยงาน ผู้คนก็จะวิพากษ์วิจารณ์กันว่าทำไมจึงไม่มีมาตรการ รปภ. เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุดังกล่าวขึ้น ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้การให้ติดป้ายแสดงตนหรือกำหนดเส้นทางเข้า-ออก กลับเป็นสิ่งที่คนเกี่ยวข้องบ่นกันถึงความไม่สะดวกที่จะได้รับ

เราควรตระหนักกันหรือไม่ว่า ภัยคุกคามนั้นมีผลเสียหายต่อหน่วยงานชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงาน ชุมชนที่พังกาศัย หรือแม้แต่ประเทศชาติอย่างไร

## ในระดับประเทศ

เรายังมีภัยคุกคามจากประเทศที่หวังแสวงหาความได้เปรียบต่อประเทศของเรา เพื่อไม่ให้มีศักยภาพที่เข้มแข็ง มียุทธศาสตร์ที่เข้มแข็งจนอาจจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพของประเทศหรือเป็นประเทศที่ยอมคล้อยตามแนวทางของประเทศมหาอำนาจที่ต้องการแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาคในอดีตวิธีการที่ประเทศมหาอำนาจใช้ดำเนินการต่อประเทศไทยก็คือ การจารกรรม บ่อนทำลายไปจนถึงการก่อวินาศกรรม ตัวอย่างที่เห็น คือ การจารกรรมแนวทางต่อสู้คดีกรรมสิทธิ์เขาพระวิหาร จนเราต้องตกเป็นประเทศที่เสียสิทธิ์ในปราสาทพระวิหารไป การพยายามสกัดขัดขวางการศึกษาวิจัยโครงการชุดคลองเชื่อมผ่านระหว่างฝั่งอันดามันกับอ่าวไทย เพราะเกรงว่าจะทำให้ความเป็นศูนย์กลางของการเดินเรือในช่องแคบมะละกาสูญหายไป การรู้เห็นเป็นใจหรือสนับสนุนผู้ก่อเหตุไม่สงบในพื้นที่ชายแดนจังหวัดภาคใต้เพื่อให้คนในพื้นที่เอาใจออกห่างจากประเทศหรือการแทรกแซงด้วยข้ออ้างสิทธิมนุษยชนและระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตก เพื่อให้การเมืองของเราไม่นิ่งและเป็นสาเหตุที่ต่างประเทศไม่กล้าเข้ามาลงทุนในระยะยาว

## ในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน

การเป็นประเทศที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อหวังรายได้มาผลักดันเศรษฐกิจ ทำให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้าออกประเทศไทยได้อย่างไม่ลำบาก เรามีชาวต่างชาติอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ทั้งแบบนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและผู้พักอาศัย โดยไม่มีความสงสัยว่าทำไมเขาจึงมาอยู่ในชุมชนเหล่านี้กรณีรถบรรทุกกระบะเปิดที่มุ่งหน้าไปสถานเอกอัครราชทูตอิสราเอลเมื่อ ๓๐ ปีก่อน ก็เกิดจากชาวตะวันออกกลางที่มาเช่าบ้านในชุมชนย่านคลองจั่น โดยไม่มีชาวชุมชนคนใดเฉลียวใจหรือสงสัยในพฤติกรรมแต่อย่างใด ซึ่งถ้าเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดเหตุก่อวินาศกรรมโดยชาวต่างชาติที่มีแนวคิดสุดโต่งเช่นในปัจจุบันแล้วเราอาจจะเฉลียวใจบ้าง แต่ถ้าพฤติกรรมเป็นรูปแบบอื่นล่ะ เราจะให้ความสำคัญเป็นหูเป็นตาให้ฝ่ายปกครองปราบปรามหรือไม่ ยึดถือคติไม่ยุ่งเกี่ยวเรื่องของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น

## ในระดับองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำงานอยู่

กระแสการประชาสัมพันธ์หน่วยงานหรือ CSR ทำให้การวางมาตรการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงานผ่อนคลายจากเดิมเป็นอย่างมาก ปัจจุบันเราให้ความสำคัญกับการดูแลต้อนรับคนที่เข้ามาในหน่วยงานมากกว่าจะมองว่าเป็นฝ่ายตรงข้าม จนอาจจะละเลยยานพาหนะหรือสิ่งของที่เขานำติดตัวมา หรือไม่ได้นำกลับออกไป จนอาจเกิดเหตุร้ายตามมา การคัดเลือกคนเข้ามาร่วมงานก็ไม่ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบประวัติ หรือการเอาใจใส่ชีวิตความเป็นอยู่ของหรือพฤติกรรมของเพื่อนร่วมงานหน้าใหม่ ทำให้เกิดเหตุร้ายหรือเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อการทำงานหรือความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในหน่วยงาน

ปัจจุบันกระแสการแสดงออกเพื่อคัดค้านนโยบายหรือแนวทางของรัฐ โดยชุมชนต่าง ๆ จะออกมาในรูปแบบปิดล้อมขัดขวางการทำงานหรือแม้แต่ทำร้ายฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย แต่หน่วยงานได้ตระหนักถึงปัญหาหรือสภาพการณ์เหล่านี้กันหรือไม่ถ้ากระแสการต่อต้านรัฐบาล การคัดค้านนโยบายสำคัญทั้งจากคนในประเทศเองหรือจากประเทศอื่นขึ้นมา บงการอยู่อย่างลับ ๆ จะเป็นเหตุให้ประเทศชาติเกิดความไม่สงบ เป็นการบ่อนทำลายความสามัคคีของคนในประเทศ รวมถึงเหตุร้ายในชุมชนหรือในเมืองโดยชาวต่างชาติที่เข้ามาดำเนินการได้

อย่างง่ายตายไม่มีการเฝ้าระวัง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากการที่แต่ละหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับระบบการรักษาความปลอดภัยโดยยกระดับให้ได้มาตรฐานเพียงพอ ก็ลองตรงดูว่าคนในประเทศจะมีความรู้สึก ว่า ประเทศของเรามีความมั่นคงปลอดภัยหรือไม่ และต่างชาติจะมองว่าประเทศเราจะเป็นสถานที่ที่ควรเข้ามาลงทุนในระยะยาวหรือเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อมีรายได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศหรือไม่ การรักษาความปลอดภัยจึงเป็นคำตอบที่มีส่วนสำคัญต่อสภาพการณ์เหล่านี้

-----

สงวนลิขสิทธิ์